

Artefiletika ako nástroj vyjadrenia emócií v Centre pre deti a rodiny

Artefiletika

Artefiletika je disciplína, ktorá úzko súvisí aj s arteterapiou. Cieľom je v oblasti výchovy prispievať k sebapoznaniu, k rozvoju osobnosti, pozitívnych rysov. Artefiletiku môžeme využiť ako súčasť prevencie sociálnych a iných patológií.

Duchovným otcom a autorom pojmu artefiletika je Ján Slávik, ktorý ju definuje ako *zvláštne poňatá výtvarné alebo v širšom zmysle expresívnej výchovy, ktorá sa dotýka hraníc arteterapie a obracia sa predovšetkým k autentickému zážitkovému poznávaniu človeka a jeho kultúra, k rozvíjaniu emocionálnych, sociálnych a tvorivých stránok ľudskej osobnosti.*

K artefiletike som sa dostala na základe záverečnej práce rozširujúceho vzdelávania. Kde som bola zamerané na vyjadrenie emócie prostredníctvom rôznych výtvarných techník. A tak som natrafila i na kurz artefiletiky a tak som neváhala a prihlásila sa.

Aktivita ma veľmi oslovila. Najmä to, že keď som si jednotlivými aktivitami prešla sa mi ľahšie aplikovali s deťmi. Mala som zažité čo môžu prežívať.

Myslím si, že i cez otázky reflektívneho dialógu som sa o deťoch dozvedela viac a aj skupina medzi sebou navzájom.

„Len ten je človekom, kto nadobudol krásu cez pieseň, báseň alebo modlito a kto je vnútri vybudovaný. (Exupéry) a k vnútornému vybudovaniu z môjho pohľadu prispieva aj poznanie seba, svojich emócií prostredníctvom artefiletických aktivít. Myslím si, že ak chce človek rásť, je dôležité poznať svoje vnútro a vedieť ho identifikovať, porozumieť mu a neodsudzovať ho. A na základe poznania seba samej aj prostredníctvom artefiletických aktivít ich možno aplikovať ďalej pri deťoch a im tak napomáhať a pomáhať im porozumieť ich vnútru. Potom objavíme svoju krásu a aj krásu iných. Objavíme krásu detí, s ktorými pracujeme a ktoré sa stávajú pre nás často krátko aj takými učiteľmi na životnej i profesnej ceste.

Každý je jedinečná osobnosť s rôznymi farebnými emóciami a tak všetci spolu tvoríme jednu mozaiku, ktoré sa môže poskladať ako také farebné puzzle. A preto som sa aj rozhodla pre aktivitu puzzle mojich emócií.

Tričko mojich emócií

Motivácia: spoločne vyrobené tričká budú slúžiť na spoločný tanec Jeruzalema

Cieľ: naučiť deti prezentovať svoju prácu pred ostatnými deťmi

Pomôcky : biele tričká, bledé tričká, fukacie fixy, spreje na textil, farby na textil v tube, fixy na textil, voskovky na textil, rôzne šablóny

Dôležité: zabezpečiť aktivitu vo vonkajšom prostredí, pretože farby na textil smrdia. Ak by sa robilo vnútri treba otvoriť okná. Vonku aj vnútri mať tvár prekrytú rúskom.

V pláne som mala robiť tričká s fukacími fixami, ale z dôvodu Covid 19 som zvolila alternatívu sprejovania sprejmi na textil. Nakoniec to bolo aj lepšia alternatíva.

Najskôr som deťom dala jednu veľkú plachtu, kde spoločne si vyskúšali techniku sprejovania na textil spolu so šablónami. Deti mali z tejto techniky veľkú radosť a plachtu veľmi rýchlo vystriekali po celej ploche. Rozdala som im trička a sprejovanie sa mohlo začať. Deti dostali zadanie že môžu vyjadriť na tričko aktuálne emócie, ktoré prežívajú, alebo také aké chcú. Nechala som ich spontánne tvoriť, sprejovať bez otázok. Každé dieťa si vybralo miesto, kde si svoje tričko tvorilo. Z hľadiska ochrany zdravia daná aktivita prebiehala vonku a deti mali na ústach rúška.

Okrem spreju mali aj farby na textil, ktoré si vytlačali a mohli rozotierať prstom, čo ich bavilo a menšie deti v yužívali aj túto techniku maľovania trička.

Pri pozorovaní deti som si všimla, že svoje emócie vyjadrovali silným alebo jemným stlačením na nádobku spreju. Všetky deti tvorili. Všimla som si, že D.K. na závere aktivity povedal , že on tričko nemá. .. „ *Teta to prvé sa mi nepodarilo tak som nepokračoval. Spravil som jedno pre kamaráta.* “ Bola som prekvapená, pretože chlapec sa veľmi na aktivitu tešil.

Na záver sme tričká, ktoré sme vytvorili zavesili na strom pred skupinou a nechali tam celý deň. Na tričká sa chodili pozrieť aj deti z iných skupín. Večer, keď sme trička vzali sme sa na skupine rozprávali o tom, aké emócie je na tričku konkrétneho dieťaťa. Dané dieťa malo tričko oblečené, počúvalo a potom dalo spätnú väzbu na to, čo videli jeho kamaráti. Deti vedeli odčítať emócie z tričiek iných detí. Verím, že tomu prispelo aj to, že sme sa tejto téme emócií a ich vyjadrenia bavili a venovali dlhodobo od januára do konca júna.

V tejto aktivite som sa cítila fajn, som videla ,že to deti baví a majú z toho radosť. Bola som veľmi milo prekvapená keď večer ich mali na sebe a medzi sebou komunikovali o tom, aké emócie sú na tričkách iných detí.

Fotodokumentácia z aktivity tričko mojich emócií.

Vzájomné opisovanie tričiek a emócií na nich medzi deťmi

Komunikácia a rozhovory o svojich tričkách

Postavil sa G (chlapec)... Deti čo si myslíte aké emócie sú na jeho tričku ? ... všetci jednohlasne odpovedali:... *radosť*... Gabriel potvrdil, ale dodal aj ... *je tu aj hnev*...

Ž (dievča) a jej tričko: ... *radosť*... Na tričko spredu použila veselé farby, aj šablóny. Vyjadrila radosť. Tiež po prvom tričku si šla spraviť ďalšie tričko. Tiež použila veselé farby. Mala za potreby si tričko hneď obliecť a ukázať sa so svojou tvorbou.

V.(dievča) a jej tričko:*radosť*... V použila oranžové a veselé farby na tielko. Tiež si spravila ešte jedno tričko, plné radosti. V. má slabo rozvinutú grafomotoriku, a veľmi si aktivitu užila. Mala z nej radosť.

K. (chlapec) a jeho tričko.... *smútok, strach, a aj radosť*... K. odpovedal: ... áno aj smútok... Tiež si spravil ešte jedno tričko, kde len sprejoval a mal za potrebu tam napísať meno svojho obľúbenca Separa.

S. (chlapec) a jeho tričko... *S máš tam smútok*... on povedal, že áno... n na tričko spredu použil šedé farby, na zadnej strane použil veselé farby zelenú a oranžovú. Vlastne vyjadril všetky emócie. Použil aj šablóny.

L(dievča) a jej tričko... *radosť* ... na tričku sú veselé farby, L(dievča) s radosťou robila a veľmi sa jej aktivita páčila. Spravila si aj druhé tričko, s tematikou armády a ufa. ;)

Deti si tričká obliekli, odfotili sa. A neskôr si v nich aj zatancovali.

Keďže aktivita s tričkami mala úspech, využili sme ju aj na našom tábore. Tam si však deti ako skupiny robili spoločné trička. Zvolili si tričká s názvom skupiny. A nakoniec si aj spoločne v nich zatancovali na Jeruzalemu.

**Námety na
otázky do
dialógu :**

Ako si myslíš že
sa tričko cítilo
keď sa menilo
pod tvojími
rukami? ? ...

Ako sa cítilo keď
bolo
nenamaľované? ...
...

Aké jedlo by rado zjedlo ? ..

Ako sa Ti robilo a maľovalo tričko? ...

Čo si cítil/a pri tvorbe trička ? ...

Čo by si povedal/a o svojom tričku? ...

Kam by si si vzal/a takéto tričko? ...

Je niekto na kom by si ho chcel/a vidieť oblečené? ...

Na akú príležitosť by chcelo byť tričko oblečené?

Aké miesto by si tričku rád ukázal?

Akú hru by si v ňom rád zahral? Akú hru by si rado tričko zahrало ?

Akú farbu by tam ešte rado doplnilo?

Je niečo čo na tričku nie je a chcelo by tam byť?

Kde by chcelo byť tričko vystavené? ..

Aká slávna osobnosť by si ho mohla obliecť?

Aké počasie má tričko rado?

Je nejaké posolstvo ktoré by rado tričko povedalo aj ostatným , ktorý ho stretnú?

Akú činnosť by tričko rado robilo? ...

Je niečo čo by si tričko chcelo, aby o ňom vedeli ostatní? ..

Čo sa stane keď je tričko smutné?

Čo robí tričko keď je smutné?

Má tričko radosť a kedy ?

Je niečo čo tričko hnevá? ...

Stalo sa niekedy , že bolo pre niečo smutné?

Čo by sa muselo stať, aby tričko prestalo byť smutné ?

Trička na strome

SKUPINOVÁ AKTIVITA PUZZLE NAŠICH EMÓCIÍ

Pomôcky: čisto biele puzzle formát A5, A4, fixy, akrylové farby, temperové farby, prstové farby, fixy

Artefiletická aktivita: Moje / naše puzzle

Cieľ: sebaujedenie , spolupráca

Forma: individuálna, skupinová

Čas: 2 hodiny

Zadanie: deťom dáme čisté puzzle A5, na ktoré môžu vyjadriť rôznymi farbami svoje emócie, namaľovať akýmkoľvek výtvarným médiom. Potom ako si spravia svoje vlastné puzzle. Deti a čo by ste povedali na to keby ste vybrali (podľa počtu detí a počtu dielikov) 4 puzzle z vášho puzzle a vyrobili by sme spoločne nové spoločné puzzle emócií? (spolupráca, komunikácia , tímovosť)

Otázky do reflektívneho dialógu:

Ako sa vám tvorili puzzle, keď ste robili sami?

Čo vyjadruje puzzle?

Čo si myslíš ako sa bude cítiť keď sa mení z bieleho na farebné?

Myslíš, že by chcelo mať ešte nejaké farby ktoré tam nie sú?

Chcelo by puzzle niekomu patriť? Ak áno komu?

Komu by si puzzle daroval?

Ako sa asi puzzle cítil keď som vám povedala, že máte z neho vybrať dve časti, ktoré sme potom dávali do jedného spoločného puzzle?

Ako sa puzzle cítilo keď mu chýbala časť?

Ako sa podľa teba cítilo novovytvorené puzzle z častí, ktoré ste spoločne ako skupina poskladali?

Ako si vnímal to, keď ste šli spoločne vytvoriť jedno puzzle?

Ako si to vnímal keď si si v obálke našiel časti puzzle?

Vedel si hneď akou farbou ich namaľuješ, resp. akú emóciu na tie puzzle vyjadríš?

Lepšie sa ti pracovalo na svojom puzzle, alebo na spoločnom?

Zmenil by si niečo na tvojom puzzle/ vašom spoločnom?

Pokračovanie aktivity: v obálke rozdáme deťom určitý počet kusov puzzle(na druhú stranu ich očísľujem, aby sme mali jednoduchšie skladanie), môžeme im dať A5 alebo aj väčšie puzzle A4. S tým, že deti vyzveme, aby akoukoľvek farbou vymaľovali tie časti ktoré dostali.

Otázky:

Vedel si hneď akú farbu použiješ?

Ako si vnímal to, že máš iba pár častí z puzzle?

Ako sa ti robilo keď ste všetci spoločne šli poskladať nové puzzle?

Ako na teba pôsobilo postupné stavanie?

Ako sa ti spolupracovalo s ostatnými?

Ako sa ti páči výsledne puzzle?

Je niekto komu by si ho chcel ukázať ?

Je niečo čo by si rád povedal tvojim častiam v novom puzzle?

Akú úlohu majú tvoje časti v celom puzzle?

Dievča 5 rokov – najskôr mala na polke aj iné farby, potom prefarbila na fialovú , použila vodové farby

Dievča 10 rokov – pekne postupne maľovala po jednotlivých dielikoch , tiež mala pod prvým radkom najskôr srdiečko a potom premaľovala na farby , použila vodové farby

Chlapec 10 r – najskôr začal prvý stĺpec, potom pokračoval a nakoniec namaľoval srdce , použil vodové farby

Chlapec 11 r. šiel postupne dielik po dielik, pri tvorbe sa usmieval, ale slovne sa nevyjadril ani ako sa mu robilo, ani či je to radosť, použil temperové farby

Chlapec 11 rokov na tvorbu použil čiernu farbu a na to dal bielu, použil temperové farby

Dievča 6r – odmietlo sa do aktivity pridať, nechcela sa zúčastniť aktivity, schovala sa pod stôl potom ako niektorí skončili, sa pripojila. Začala maľovať puzzle na modro, s tým, že ho daruje svojmu bratovi, ktorý v ten deň prišiel neplánovane na návštevu.

